

5179
Lemland
Söderby.

Föremål uppgrädda af amanuensen Fil. mag. Björn Cederhvarf och stud. Guy Topelius vid undersökning af grafhögar sommaren 1908 på Mattas hemmans N° 9 mark i Söderby af Lemlands socken.

Hvad graffältets geografiska läge samt öfriga i sammanhang med de tidigare gräfningarna gjorda observationerna beträffar, se S.H.M:s katalognummer 4615 och 4967 jämte till dem hörande berättelser, planer, fotografier och karta¹.

Denna förteckning (5179) åtföljes af berättelse, bland planteckningar och ett stycke fotografi.

Å graffältet undersöktes denna gång grafhögarna N° 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 60 och 61.

Grafhög N° 14.

Låg grafhög af vanlig ättehögstyp med endast ett par stenar synliga ofvan torfvens yta.

1. Sax vid ^{(N:3,17}
(O:3,10 emellan tvänne stenar.
Dess skaftända på 2,39 m. höjd under fixpunkten och funnen upprätt stående med betten uppåt. Vid upptagandet var saxen sönder vid skaftändan. Dess knifblad mätte, det raka 12 cm i längd, 1,4 cm. i brädd, det vinkelböjda ungf. 1,4 i brädd. Den rundade skaftdelen sönderrostad i fyra a fem bitar.
Saxens hela längd vidpass 13,5 cm. Föremålet

5179.

för öfrigt delvis starkt frätt af rost.

Lemland

Söderby.

- (N:2,75
O:3,00 på
2. Stiliserad djurspännbuckla vid 2,45 m. höjd under fixpunkten i det sot-svarta kulturlagret . Längd 6,8 cm, bredd 4,4 cm. Spännet antagligen från ungefär 700, jämför Knut Sjerna Bornholms befolkning under järnåldern sid. 196. (Stadium II 675-750 e.K). Nålfästet och nålhälken till följd af rostbildningar osynliga . Spännbucklan väl bibehållen , patineringen obetydligt nött på kanterna. Färg gulgråbrun.
3. Järnföremål något krokigt, ögelformigt böjdt i ena hvarvid ögelslingans spets griper så godt som helt om föremålets midtpunkt; 2,4 cm långt.
4. Lerkruksbitar och skärfvor cirka 33. Den största biten är från gränsen mellan en krukas sida och botten och mäter i längd 3,7 cm och i bredd 3,2 cm. Af olika konsistens - och tjocklek, härrörande från ungf. 3 olika lerkärl .
5. Glaspärlor hela jämte fragment tillsammans cirka (75)150 (och band af pärlor sammansatta genom båletiden cirka 60) Af Glaspärlor 5 olika sorter. 7-8 refflade glaspärlor.
Hvita porslinspärlor med tvänne röda zickzacklinjer löpande rundtom , ställda så att de bilda romboider.
Hvita porslinspärlor med svarta, smala sträck, bildande oregelbundna maskor rundtom 3 gulhvita och en hvit -glaspärla.

5179.
Lemland.

Pärlband 2 olika sorter gula och grå-refflade, mer eller mindre från hvardera urskiljbara och mer eller mindre svartnade och främda.

6. Klinknaglar cirka 50 dels hela, dels sönderbrustna och rostade funna i kulturlagret i närheten af öfriga föremål.
7. Brända ben 460 gr. ur kulturlagret i allmänhet jämte tvänne tänder af människa.
8. Kol 75 gr. ur kulturlagret i allmänhet.
9. Ornerade kamdelar 3 stycken. + 7 st.
10. Brända läder- eller näfverbitar funna inom kulturlagret.
11. Par små bitar af nötskal.
12. Brända lerbitar cirka 5 funna i kulturlagret.
13. Stenflisa af samma slag, som talrikt upphittats å stenåldersboplatserna på Åland. Af N° 3-13 är det mesta upptaget i närheten och omkring.
N° 2 (se ofvan). Den till hälften förkolnade träbiten (se bland kolen N° 8), jämte några brända lerbitar funnos vid ONO delen af kulturlagret, dock ej alldeles från kulturlagrets nedersta del. Å botten af grafhögen lågo 4 större jordfasta stenar och fynden hittades mest strödda invid de tvänne östra stenarna tätast vid O.N.O- sidan.

5179.
Lemland.

Grafhög N° 15.

Grafhög af vanlig ätthögstyp, med några stenar ofvan torfven.

14. Lerkruksbitar cirka 75 funna vid : 6-10 cm ytterom hällens (se planen !) W-vestkant och å ett djup som var strax under hällen, i fall den sträckte sig ända dit, jämte sju bottenbitar af ett lerkärl mätande i bottengenomskäring ungf. 1 dm.
15. Liten lerkruka funnen upprätt stående på ett djup af 1,33 m under fixpunkten och mätande i höjd 8 cm och ungf. 8 cm i genomskärning.
16. Bronsföremål 3 stycken delar af en spiralvriden bronskedja, 3 st. delar af en kedja, bestående af dubbla, korsvis ställda länkar hvaraf tvänne gröfre, en finare och fragment af trelänkar hvaraf en, den största, fastrostad vid en smulten glaspärla.
17. Glaspärlor 40 st. enkla 10 st. två- 1. flerdelade.
- Enkla glaspärlor 7 olika sorter:
18. 2 st. helhvita porslinspärlor
14 hvita porslinspärlor ornerade med 2-5, av olika färg.
1 st. rätt stor refflad hvit glaspärla.
1 st. liten blåaktig glaspärla.
3 st. goldüberfangene
9 st. 7-9 refflade grönaktiga glaspärlor.

5179.

Lemland.

och 10 st. gröna pastapärlor.

Pärlband 9 olika sorter:

9 st. "goldüberfangene" band.

1 st. blåaktigt band.

18. Tvänne starkt af rost anfrätta järnbitar den större mätande i längd 4,1 cm (brädd cirka 1 cm) och den mindre 2,6 cm 1, något gröfre än en större stoppnål, samt ett mindre stycke rostfrätt järn.
19. Kol (ung. 2 gr) ur kulturlagret.
20. Ett förhårdnadtt liknande en bit porslins-slagg funnen inom kulturlagret.
21. Brända lerbitar 5 stycken funna ur kulturlagret vid hällens S.O-sida (se planen!) och några cm ytterom W.om N° 14.
22. 3 st. delar af tänder jämte en bit björknäfver funna ur kulturlagret.
23. Brända ben 478 gr. funna ur kulturlagret i allmänhet.
- De flesta af fynden gjorda tätt kring hällen och under densamma. Orörd jord under kulturlagret på 2,30 m djup. Bensamlingen täckt af en häll. (se härom planen).
- Grafhög N° 16 Grafhög af vanlig ätthögstyp.
24. Lerkruksbitar 8 st. upptagna ur kulturlagret i allmänhet.

5179.
Lemland.

25. Stycken af bränd lera 9 st. kulturlagret i allmänhet.
26. Bitar af en hårdare stenart 7 st. funna i kulturlagret , av dessa 5 bitar flinta och en kvartsskärva.
- Grafhög N° 16.
27. Klinknaglar cirka 21 st. + ett tjugotal små fragm., dels hela , dels sönderbrutna funna i kulturlagret.
28. Brända ben 132 gr. ur kulturlagret i allmänhet.
29. Kol 10 gr. ur kulturlagret i allmänhet.
30. Stycken förbrända sotdelar ? nötsskal m.m. ur kulturlagret i allmänhet.
Kulturlagret, dels på en stor, jordfast och flat sten, belägen på 2,04 m djup, dels i kring densamma.

Grafhög N° 17.

Ättehög.

31. Lerkärl i fragment c. 6 st. + ett tiotal smulor av vilka 6 st. äro ornerade. Lerkrukan låg på 2,09 m djup . Orörd jord uppträdde på 2,19 m djup. Jfr. plåt 8146.

5179.
Lemland
Söderby.

32. Brända lerbitar 11 st. och en sönderbränd glaspärkla hittade på botten av krukans N° 31.
33. Brända benbitar, 465 gr.
34. Glaspärkla, hela jämte sönderbrända och fragm. tillsammans c. 35 st.
35. Skinnbit huruvida denna verkligen legat i graven eller under arbetet nedrasat från ytan är obestämt.
36. Nitnaglar, hela och i fragment tillsammans c. 16 st. funna jämte följ. nummer på botten av krukans N° 31.
37. Mätkruk, funnen i krukans N° 31. 14 st. hela nitnaglar och 2 hela spikar samt 34 större fragment och ett tjugotal smulor.
38. Nitnaglar.
39. Bronstråd funnen vid eftersällning.
- Gravhög 18 Gravhög av vanlig ättehögstyp.
40. Brända ben 600 gr.
41. Kamfragment, 103 st. hopfogade tills 79, av dessa likväl en stor del osäkra.
42. Lerkärleksbitar, sönderbrända 329 st.
43. Nitnagelsfragment 18 större fragment + ett tjugotal smulor.

5179.
Lemland.

44. Knivfragment 1 st.
45. Kantbit av ornerat lerkärl.
46. Fragment av brynsten, 20 bitar, hopsatt
1 kvartsbit.

Gravhög N° 19.

Stenröse , graven bestod i mitten av ett jordfritt röse med små stenar överst jämte någon större , dock ej en enda över en mansbörda; nedåt fanns några större stenar, men mellanrummen voro i alla fall fyllda av små, stenarna voro lagda i ungefär 3 varv , varefter mörk jord, mylla, mötte. Längsperiferien var högen torvtäkt med endast en och annan sten synlig.

47. Brända ben, 595 gr.
48. Nitnaglar och fragment hela 4 st., c. 40 större fragm. + ett trettiotal smulor.
49. Lerkärleksbitar, 16 st. alla mycket förstörda.
50. Brända ben 8 gr.
51. Kamfragment , 12 st.
52. Bränd lerbit.
53. Kol.
Kulturlagrets nedre yta mot örörd jord
1,98 m.

5179.

Gravhög № 20.

Lemland.

Rösartad hög. Mitten bestod av plottade stenar, ungf. tre varv ovan bottenstenarna.

54. Brända ben 2,105 gr., bland dessa ätm. 6 st. fragm. av benkam.
55. Kol.
56. Kamfragment, 2 st.
57. Prov på svart jord.
58. Brända näverbitar, tre st.
59. Två bronstrådar, vilka tydligen hört i hop. Trådarna äro smala och turna, på under sidan plana, på övre välvda och refflade.
60. Lerkärlsbitar, c. 110 st. av vilka 4 st. ornerade.
61. Nitnaglar, hela och större fragment c. 40 st. + ett femtiotal smulor.
62. Redskap av järn (kniv), jämte 4 st. vidrostade järnfragment. På avbildningen synes skaftändan nedåt, eggen är till höger och ryggen, som är c. 1 mm bred, till vänster. L. 7,6 cm.

I mitten av graven fanns en stenkärl av 6 cm tjocklek. Under hällen kolossala massor av ben, sot, kol etc. kult.lagslut 2,28 m.

kura

5179.
Lemland.

Gravhög N° 25.

Vanlig ättehög.

63. Pärlor, hela, sönderbrända och i fragment
tillsammans 42 st.

64. Nitnaglar, fragment 14 st.

65. Brända ben, 14 st.

66. Kol.

Grav 25.

67. Lerkruksbitar, 26 st.

Orörd sandjord mätte på 2,45 m djup.

Gravhög N° 26.

Treudd. Imotsats till de övriga gravarna
innehöll denna treudd blott ett fåtal
stenar. Däremot fanns här mycket lersand.
Obet. mörkare, delvis litet svart (sot)-
skiftande, jord förekom fläckvis på ett par
ställen i S-delen av graven, strax S-SSW
om mitten.

68. Bränd benbit.

69. Lerkärlsbitar, 13 st. hittade jämte före-
gående nummer ung. i mitten av graven,
strax NW om det ställe där N-S & W-O linjer
na skära varandra.

5179.

Lemland.

Orörd jord på 2,65 m djup.

Gravhög N° 27.

Vanlig ättehög.

70. Brända ben 510 gr.
71. Fragment 8 st. av ett eller flere tunna bronsföremål ensaklig oval spännbuckla? hittade i SW- hörnet av graven, nära kantstenarna.
72. Kamfragment, 12 st. + 7 st. en del ornerade med parallella streck.
73. Pärlor, hela och fragment. tillsammans 48 st. Bland dem sammansmälta 19 st. Smulten glaspärla med bronstråd. Tredubbel glaspärla med en kringvirad bronstråd. Två sammansmälta mosaikpärlor.
74. Kol.
75. Lerkärlsbitar, c. 88 st.

Kulturlagret och fynden lågo något djupare än den omgivande jordytan. Orörd jord på 2,64 m djup. Pärlorna hittades något 0- om det sotiga jordlagret.

Gravhög N° 28.

Grav av vanlig ättehögstyp.

76. Fragment av ornerad bronsprydnad.

5179.
Lemland.

77. Brända ben 75 gr.

78. Kamfragment , 1 st. + 4 st. prydda med "tärningsögon" (Würfelaugen) och streck.

79. Kolbitar, c. 55 st.

80. Lerkärlsbitar, c. 55 st.

81. Pärlor, hela och fragment , tills. 39 st.

Bland dem: glaspärlor , gröna refflade 8 st.

sammansmälta 10 st.

Mosaikpärla 1 st.

Avlång grön pärla , eller av förem. 11 st.

Andra pärlor 19 st.

Kulturlagrets slut på 2,78 m djup.

Gravhög N° 29.

Grav av vanlig ätthögstyp.

82. Brända ben 176 gr.

83. Brända ben och kolbitar hittade (155 gr.

ben, 3 arbetade benbitar, en av dem prydd

med "tärningsögon") i sotlagret.

84. Litet järnfragment.

85. Lerkärlsbitar , c. 350 st. hittade mellan

fem små stenar , vilka bildade en ring eller

i varje fall en begränsring.

Kulturlagrets slut på 2,77 m djup.

Gravhög N° 30.

Grav av vanlig ätthögs typ.

86. Brända ben 470 gr.

5179.

Lemland.

86. Kolstycken.

86. Två små blå glaspärlor , den ena starkt smulden ; en liten benbit med järnten; på den ena sidan täckt med en rostskorpa (från kam).

87. Kamfragment, 1 st. + 6 st.; ornerade med parallella streck; en benbit med fåra.

88. Lerkärlsbit, 2 st.

Kulturlagrets slut på 2,66 m djup.

Gravhög N° 60.

Grav av vanlig ätthögs typ.

89. Brända ben 465 gr. 7 st. brända flintbitar ,
kolskärvor 3 st.

90. Lerkärlsbitar, 8 st. + 3 st.

91. Järnspik el. dyl.

92. Flintbit.

Ringstenarna lågo såsom i högarna N:ris 15, 16, 18 & 20 endast obetydligt ovan markens yta. Men under de i plan upptagna bottenstenarna funnos några stenar, som lågo betydligt djupare än de högen omgivande ringstenarna. Mitt i högen fanns en större sten omkring vilken kulturlagret låg. Invid den stora stenens Ö-sida börjar örörd jord under kulturlagret på 2,39 m djup.

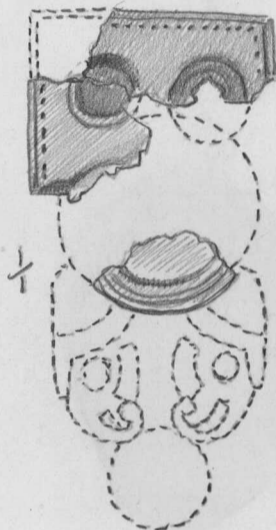
5179.

Gravhög N° 61

Lemland.

Grav av vanlig ättehögs typ.

93. Två bronsfragment, från ett ryggknappspanne såsom vidstående teckning visar. Jfr. F V-22 s.183 fig. 9.

94. Bronsspiraler , 2 st.
95. Kedjefragment, 3 st.
96. Knivfragment av järn, 5 st.
97. Kamfragment , 1 st.
98. Järnrostbit o. sten.
99. Pärlor, hela, sönderbrända och i fragmenter tills. 38 st.
- Bland dem: Mosaikpärlor , 10 st.
- Långstreckt, fyrsidig pärla, 1 st.
- Helvita 6 st.
- En blå pärla
- Andra pärlor 20 st.

5179.
Lemland.

100. Brända ben 578 gr. 2 bronsbitar , några
kolskärvor , 6 kamfragment el. dyl.

101. Lerkärlsbitar, c. 250 st.

Fynden och kulturlagret under markytan.

102. Brända ben , från samma gravfält Mattas
graven okänd.

103. Nitnaglar och järnfragment tills 17 st.
från gravfältet på Mattas.

Tillägg till 93 resp. 100: Vid granskning
av de brända benen nr 100 hittades ibland
dem två små bronsbitar, av vilka den ena
är ett brottstycke från den runda kanten
till ryggnappen från spännet nr 93 .

Fragmentets kant är prydel med 2 runtom-
löpande parallella linjer. Med kanten sam-
manhängen en del av den på ett lägre
plan liggande mittskivan , på vilken en
knapp av ben, brons m. granater eller
glas kan ha suttit. Biten är invirad på
på teckningen å föregående sida. - Också
den andra, 1,15 cm långa smala biten, tor-
de ha hört till spännet nr 93.

104. Större mängd kol. Graven okänd Jfr. 102.

105. Ett mindre näverstycke. Graven okänd. Påträffa-
des bland de under 102 nämnda benbitarna.

106. 7 st. alldeles små, med ingraverade streck

5179.
Lemland.
ornerade kamfragment samt en liten benbit,
som synes vara från något benföremål.
Anträffades bland de brända benen n:o 102.
- Jettböle
(Jomala)
Stenåldersföremål från Jettböle sten-
åldersboplats å Jettböle kapellansbols
mark, (invid Grönbacka torpen), i Jomala
socken, uppgrädda af Magister Björn Ceder-
hvarf under juli- augusti månader sommaren
1908.
5180.
Fynd, uppgrädda å Jettböle stenålders-
boplats, strax W-om den från Jomala till
Lemland ledande landsvägen, ur den lägst
öfver hafsytan belägna delen af boplatsen
där fynd gjorts, inom "lergubbsområdet",
d.v.s. det område där vid 1906 års gräf-
ningar "lergubbar" hittades. - Sommaren
1906 undersöktes i detta område rutorna
109-115, 120, 132-134, 148, 149, 160 och 163,
(se närmare på kartan!), och äro de då
gjorda fynden katalogiserade under museika-
talogens hufvudnr 4782. De här nedan un-
der hufvudnr 5180 katalogiserade fynden
från rutorna 196-225, (se kartan!), vilka
rutor ligga omedelbart invid de 1906 un-
dersökta rutorna, utgöra en direkt fort-
sättning och komplettering af 1906 års
gräfningsar.